

Ramprogram för förskolor i Motala kommun 2021

Motala kommun

Gäller fr.o.m. 2021-06-30

Dokumentansvarig: Verksamhetschef förskolan, bildningsförvaltningen

Beslutsinstans: Bildningsnämnden
Datum: 2021-06-17
Revidering: 0
Informationsklassning: K1, R1, T1, S2

Diarienummer: 21/BN 0148
Paragraf: 115

Reviderande instans

Beslutsinstans:
Datum:

Diarienummer:
Paragraf:

Ramprogram för förskolor i Motala kommun 2021

Syfte

Lokaler i förskolan ska användas på ett effektivt och rationellt sätt. Lokalens utformning ska stödja verksamheten som bedrivs.

Detta ramprogram ska ses som ett styrdokument vid om- och nybyggnation av förskolor.

Gäller för

Riktlinjer vid om- och nybyggnation av förskolor.

Referensdokument

Nationella styrdokument för förskolan. Skollag, Läroplan och Skolverkets Allmänna råd.
Lokala styrdokument Verksamhetsplan för förskolan.

Ansvar och genomförande

Lokalstrateg, lokalsamordnare och verksamhetsansvariga på bildningsförvaltningen samt fastighetsenheten.

Uppföljning

Årlig uppföljning och revidering av ramprogrammet genomförs av lokalstrateg och lokalsamordnare i samråd med på bildningsförvaltningen.

Ramprogrammet ska fungera som ett styrdokument. Det är ett underlag för kommunikation mellan berörda parter vid beställning, planering, utformning, upphandling och uppförande av lokaler ämnade för förskoleverksamhet. Det ska vara tillgängligt för alla som är intresserade och underlätta förståelsen av förskolans funktioner. Ramprogrammet ska stödja genomförandet av samtliga behovssteg som lokalbehovsprocessen inbegriper men främst lokalplaneringen. Lokalbehovsprocessen bygger på sex steg, se nedan.

Utgångspunkter

Ramprogrammet utgår från nationella styrdokument för förskolan. Skollag, Läroplan och Måluppfyllelse-Skolverkets Allmänna råd. Förutom detta grundas ramprogrammet på AML, tillämpliga AFS:ar samt samlade erfarenheter från ansvariga tjänstemän och förskolepersonal i Motala Kommun.

Ingångsvärden för framtidens förskola

Förskolans inriktning:

- Förskolan ska i möjligaste mån finnas i närheten av barnens hem
- Lokalerna ska stödja och ge förutsättningar för organisering som möjliggör ökade samordningsvinster
- Förskolorna bör ha ett jämt antal hemvister för bästa organisering i mindre barngrupper
- Flexibla undervisnings- och lärmiljöer både inne och ute
- Flexibilitet i förhållande till demografin

Effekten av en sådan organisation:

- Gruppindelningar möjliggörs utifrån barnens behov.
- En likvärdig förskola utifrån skollagens tre grundprinciper, lika kvalitet på utbildningen, lika tillgång på utbildningen och att utbildningen ska vara kompensande.
- Trygghet och kontinuitet. Det gäller såväl för barn som personal
- Kollegialt lärande

Barnets perspektiv

Den 1 januari 2020 blev Barnkonventionen svensk lag. Det innebär ett tydligare ansvar för att synliggöra och tillvarata barnets rättigheter samt involvera barn i beslut som berör dem. Det är ett sätt att skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet och att barnet i högre grad hamnar i fokus.

Barns perspektiv ska vara en naturlig del i samhällsbyggandet och barn ska ges möjlighet till inflytande i den fysiska planeringen. Förskolan utgör en viktig arena för att utveckla barns inflytande. Barnet som rättighetsbärare ska alltid utgöra en grund vid planering av nybyggnad, tillbyggnad och anpassning av befintliga förskolor.

Förutsättningar

Volymökning och att utifrån lagstiftning erbjuda förskoleplats ställer krav på lokalernas flexibilitet. Förskoleplats ska utifrån lagstiftning erbjudas utan skäligt dröjsmål, dock senast inom fyra månader. Förskolorna kan tillfälligt behöva ta emot fler barn än vad som planerats från början.

Lokalerna bör planeras med kvm-marginaler. Tillgänglighetsaspekten ska beaktas då alla barn och vuxna ska kunna vara i förskolan oavsett funktionsnedsättning.

Lokalerna ska ge förutsättningar och möjligheter för verksamheten att organiseras efter barnens behov och intressen. Lokalerna ska ge möjligheter att dela barnen i större eller mindre grupper, utifrån Skolverkets intentioner om barngruppers storlek. Genomgång (passager) i undervisnings- och lärmiljöer ska begränsas.

Nyckeltal och ytbehov

I utveckling av både stad och småtätorter är det betydelsefullt att i takt med att nya bostäder etableras, ge förutsättningar för verksamheter som behövs för ett välfungerande vardagsliv för kommunens medborgare. Det är av stor vikt att tidigt i detaljplaneprocessen, där markanvändningen prövas för ett specifikt område, avsätta tillräckligt stor yta motsvarande det kommunala servicebehovet.

I det kommunala servicebehovet inkluderas förskolor som kategori med speciella behov.

Nedan presenteras nyckeltal gällande som planeringsnorm vid nybyggnad och i tillämpliga delar vid om- och tillbyggnad.

Nyckeltal	Förskola
Yta per barn inomhus (LOA)	10 m ²
Yta per barn utomhus	35 – 40 m ²

*LOA anger total lokalyta, dvs. summan av rum och utrymmen som krävs i en förskola för att bedriva verksamhet. Här ingår exempelvis personalrum, arbetsrum, hemvistsytor, pausrum, toaletter, kök, förråd entréer mm. Alla val av ytor inverkar på varandra. Val av större ytor på någon del innebär att andra ytor minskas. Teknikytor inräknas inte i ovanstående kvadratmeter.

Målsättningen är att bygga större förskolor där fastighetens storlek och övriga förutsättningar så tillåter. Att bygga förskolor i två våningar är möjligt där detaljplanen tillåter. Vid förtätning är markytan begränsad. Det är då viktigt att möjliggöra en så stor yta för utemiljö som möjligt, varpå byggnation i två våningar kan vara aktuellt. Ytan per kvadratmeter blir dock högre vid byggnation i två plan till följd av ökade kommunikationsytor (trapphus, hiss m.m.).

Exempel

	Förskola (med fyra hemvister och tillagningskök)
Verksamhetsyta (LOA)	Ca 80 barn x 10 m ² = 800 m ²
Lekgård	Ca 80 barn x 35 – 40 m ² = 2 800 – 3 200 m ²
Tomt	Ca 4 000 m ² beroende på fastighetens förutsättningar och läge, (tillfartsvägar och parkeringsplatser inräknas i tomtyta ytan men borträknas när barnens utemiljö beräknas).

I tomtens yta ingår även tillfartsvägar och parkeringsplatser. Dessa ytor inkluderas inte i barnens yta för utemiljö. Ur planeringssynpunkt är det av den anledningen väsentligt att tillräckliga ytor avsätts i detaljplaner för förskola så att tomtens storlek inte begränsar antalet hemvister.

Geografisk placering

Integrationsaspekten bör uppmärksammas vid etablering och placering av förskolor. Förskolan bör få en strategisk placering i bostadsområdet så att både det egna närområdet och ytterområden enkelt kan betjänas. Ett naturligt flöde av barn och vårdnadshavare mellan olika bostadsområden bör eftersträvas.

Hänsyn ska tas till omgivande störningsrisker som exempelvis buller, luftföroreningar och kraftledning. Möjlighet till placering i anslutning till grundskola bör alltid utredas för ökat samnyttjande av lokaler, ex kök, matsal, personalrum, gymnastikhall mm.

En begränsad tomtstorlek kan uppvägas av närhet till allmän lekplats eller naturområde.

Utformning

En hemvist är den fysiska lokalen för en barngrupp och ett arbetslag och en del av förskolans pedagogiska organisation. Det är barnets bas på förskolan. Hemvister ska vara generella så att flexibilitet i lokaler uppnås, vilket möjliggör förändringar av förskolans organisation utan ombyggnad. Förskolans organisation bygger på samverkan mellan hemvister, vilket ger tillgång till fler olika pedagogiska lärmiljöer och ett resurseffektivt nyttjande av lokalerna. Barnen kan delas in i grupper efter behov och intressen. Kapprum, skötrum, toaletter, pedagogiska rum inryms per hemvist.

Utemiljön används som gemensamma pedagogiska rum, undervisnings- och lärmiljöer utomhus. Förskolans utemiljöer ska stödja barns möjligheter till undervisning och lärande. Gården skall användas som en plats för undervisning och lek på samma sätt som inomhusmiljön.

Om måltider inte intas på hemvisten ska förskola ha en gemensam matsal.

Förskolan ska ges utrymme till val av inredning och utrustning för att ge möjlighet till eventuell profilering. Inredning och utrustning ska väljas med hänsyn taget till medarbetarens olika förutsättningar och de krav arbetsuppgifterna ställer.

Giftfri förskola

Förskolorna i Motala kommun ska ha en giftfri miljö.

Kök

Köken ska vara väl anpassade för att klara förskolornas behov.

Städbarhet

I utformning av lokaler samt val av material, utrustning och inventarier ska hänsyn tas till städbarhet. Tex. inbyggda ventilationsrör, uppvikta mattor på vägg (ej golvlister), så mycket som möjligt av inredning på hjul (skåp, rumsavskiljare mm), inbyggda skåp från golv till tak, golvvärme, sensorer på handfat, trestegsmodellen vid entré (vindfång) och underhållsfria golv.

Vägghängda toaletter är att föredra ur städsynpunkt. Det är av stor vikt att anskaffa städredskap anpassade till de låga toaletterna så att städbarhet blir bra.

Tillgänglighet

Förskolornas lokaler, både inne- och utemiljöer ska vara tillgängliga och anpassade utifrån gällande lagstiftning på området.

Säkerhet

Förskolorna i Motala ska vara trygga och säkra. Inomhusmiljön ska vara överblickbar, tydlig och väl belyst. Ytor för avskildhet ska finnas men vara synliga för vuxna och i nära anslutning till andra funktioner.

Utegård och gång- och cykelstråk ska vara trygga, överblickbara och väl belysta. Förskolan ska ha en lätt överblickbar inhägnad gård i anslutning till entrén vid hemvisten.

Yta för hämtning/lämning, parkering samt mottagning av mat- och varuleveranser ska utformas på ett säkert sätt. Trafiksituationen ses över i projektering.

Cykelparkering behöver finnas på ett par platser, de bör ha tak, vara belysta och ha anordning för ramlås. Vid utsatta lägen kan en inhägnad cykelparkering övervägas.

Passersystem kan med fördel användas i denna typ av verksamhet.

Säkerhet för dygnetruntöppen verksamhet ska beaktas.

Separat automatiskt brandlarm ska användas samt inbrottslarm (kombilarm). Fastigheten bör förberedas för anslutning av larm och passersystem via IP.

IT och telefoni

Trådlöst nätverk ska finnas i hela förskolan. IT-infrastruktur ska säkerställa att

Läroplanens mål avseende förskolans digitaliseringsuppdrag kan uppfyllas.

Viktigt att ta höjd i dimensionering av bl.a. kabelsystem och eluttag.

Inköp

Vid inköp överstigande 10 000 kronor ska inköpsamordnaren kontaktas.

Kravspecifikation ska lämnas i god tid innan önskad leverans.

Gränsdragningslista

Mellan Motalas kommuns stiftelse, andra hyresvärdar och kommunen finns en gränsdragningslista. Syftet avser ansvarsfördelning för nybyggnation, reparation, underhåll och utbyte. Verksamhetsanpassningar som utförs på begäran av hyresgäst räknas som verksamhetsanpassning och bekostas alltid utav verksamheten. Verksamheten får inte göra ändringsarbeten i lokalen utan fastighetsförvaltarens skriftliga medgivande.

Övrigt om byggnader

Byggnaden ska ha en tydlig inriktning att åstadkomma det ekonomiskt sett optimala utförandet under byggnadens livslängd med beaktande av en s k LCC (livscykelkostnadsanalys).